

Mantık Araştırmaları Dergisi

Journal of Logical Studies

Tasavvurlar Mantığı ve Kavramlar Mantığı – Geleneksel Mantığa Giriş I

Yazar(lar) | Author(s): Ömer YILDIZ

Bu makaleyi kaynak gösterin | Cite this article:

YILDIZ, Ö., "Tasavvurlar Mantığı ve Kavramlar Mantığı -Geleneksel Mantığa Giriş- I-", Mantık Araştırmaları Dergisi 2 ('): 119-121

Bu makaleye çevrimiçi ulaşın | See this article online:

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/mader/issue/52241/652336>

ISSN 2687-3125 | e-ISSN 2687-3125

Tasavvurlar Mantığı ve Kavramlar Mantığı – Geleneksel Mantığa Giriş I

 Ömer YILDIZ*

Aytekin Özel

Bursa: Akademi Emin Yayınları, 2019, 190 sayfa.

ISBN: 978-605-81356-8-0

Türkiye’de son zamanlarda klasik mantık alanında yapılan çalışmaların artmaya başladığını görmekteyiz. Düzenlenen mantık çalıştayları ve sempozyumlarda sunulan bildiriler, bunun somut birer göstergesidir. Bunun dışında yeni kitapların yayınlandığına da şahit olmaktadır. Son yayınlanan kitaplardan biri de Aytekin Özel’in *Tasavvurlar Mantığı ve Kavramlar Mantığı –Geleneksel Mantığa Giriş I* adlı eseridir. Eser iki cilt olarak tasarlanmıştır. İlk cildi elimizde olup ikincisinin de yolda olduğu anlaşılmaktadır. Yayınlanan cilt önsöz ve üç bölümden müteşekkil olup toplam 190 sayfadan oluşmaktadır.

Özel’in kitabın başlığında diğer klasik mantık kitaplarından farklı olarak *klasik mantık* değil de *geleneksel mantık* ifadesini tercih ettiğini görmekteyiz. Onun literatür anlayışında *klasik* ile *geleneksel*’in eş anlamlı olmadığını düşündüğünü anlamaktayız. Bunu onun şu ifadelerinden çıkartabiliriz: “Geleneksel mantığın kıyas teorisi, önermeleri çeşitli açılardan sınıflandırır. Bunlardan biri de bir önermenin doğruluk değerinin ya yanlış ya da doğru olabileceği sınıflandırmasıdır. Öte yandan ister geleneksel olsun isterse modern olsun argümanlarını bu iki değer üzerinden kuran mantıklara *klasik mantık* denmiştir. İşte böylece geleneksel ile klasiği birleştirdiğimizde karşımıza *klasik geleneksel mantık* ifadesi çıkmış olur. Ancak burada biz *klasik* ifadesini yalnızca iki değer üzerinden işletilen kıyas argümanları için değil; aynı zamanda tasavvurlar ve kavramlar mantıklarını da içerecek şekilde kullanıyoruz.”

KİTAP TANITIMI

Geliş Tarihi: 28-11-2019

Kabul Tarihi: 02-02-2020

Yayın Tarihi: 02-02-2020

* Arş. Gör., OMÜ, İlahiyat Fakültesi, yldz.omer@yandex.com

(Önsöz, 10) ... “Klasik Geleneksel Mantık’ ifadesini kullanmamızın nedeni, günümüzde ‘klasik mantık’ denilince artık sadece iki doğruluk değeri (doğru ya da yanlış) kullanan mantıkların anlaşılması ve çağdaş iki değerli sembolik mantıkların da bu kapsam içerisinde olmasıdır. Böyle olunca öteden beri, belli bir gelenekleşmiş konu ve problem koyuş tarzına sahip olan ve aynı zamanda Türkiye’de *klasik mantık* diye bilinen *geleneksel mantığın*, *klasik sembolik mantıktan* kullandığımız şekliyle ayırt edilmesi uygun olacaktır.” (s. 22).

Başlıktan başlamışken eserin başlığındaki ses getiren “Tasavvurlar Mantığı ve Kavramlar Mantığı” ifadesine gelelim. Bu ifade ilk etapta “Tasavvurlar ve Kavramlar Mantığı” şeklinde olabilirdi diye haklı olarak düşünülebilir. Ama eserin içeriğine yöneldiğimizde kitabın kendi iddiasını temellendirmek ve adlandırmanın içerik ile bağına sağlam kurmak için bu şekilde bir vurgulamaya ihtiyaç duyulduğunu ifade edebiliriz. Çünkü eser, *Tasavvurlar Mantığı* ile *Kavramlar Mantığı*’nın bir ve aynı şey olmadığını, özellikle “farklı” lafzının mantık literatürü gözetilerek alabileceği anlamlar dikkate alınarak “geleneksel mantıkta da farklı mantıklar var” (s. 56) olduğunu görmenin mümkün olduğu düşünülebilir. Eserin belki de en orijinal tarafı budur. Yazara göre Türkiye’de bazı mantık konuları iki farklı paradigmadan hareketle tek biçimde yorumlanmıştır. Ancak kitabın yazarı farklılıkları dikkate alarak asıl kurguyu oluşturmaya çalışıyor. Ona göre Ortaçağ Batı mantığı ile klasik geleneksel mantığın Kant(çı)-Leibnizci yorumu olarak kavramlar mantığı Türkiye’deki klasik mantık ders kitaplarına girmiştir ve böylece Osmanlı mantık müktebesatından gelen tasavvurlar mantığı ile kavramlar mantığı birbirine karıştırılarak sunulmuştur (s. 136).

Birinci bölüm, genel olarak mantık bilimine giriş olarak hazırlanmıştır. Mantığın tanımı, konusu, amacı, problemleri ile akıl ilkeleri incelenmiştir. Bu bölümün sonunda yer alan Modus Ponendo Tollens ile Modus Tollendo Ponens örneklerinin sehven yanlış yazıldığını düşünüyoruz. İkinci baskıda söz konusu tashihin yapılacağını bekliyoruz. İkinci bölümde Tasavvurlar Mantığı, İslam dünyasına özgü ele alınış tarzıyla ortaya konmuştur. Üçüncü bölüme ise *kavram* ile *tasavvurun* eş anlamlı olmadığı iddia edilerek ve tasavvurlar mantığında kavramı birebir karşılayacak bir lafzın bulunup bulunmadığı soru cevap şeklinde soruşturularak başlanmıştır. Özellikle Löringhoff’tan hareketle kavramsal mantık sistemine giriş sağlanmaya çalışılmıştır. Hem tasavvurlar mantığı hem de kavramlar mantığı bölümleri birer giriş olarak tasarlanmıştır.

Sonuç olarak şunları ifade edebiliriz: Kitap birbirini tamamlayan farklı üç bölümden oluşturulmuştur. Bütün bu bölümler her insanın okuyup anlayacağı bir tarzda kaleme alınmıştır. Zaten kitap bir ders kitabı olarak tasarlanmamıştır. Gereksiz ayrıntılardan kaçınılarak sade bir anlatım tarzı benimsenmiştir. Eserde oldukça sade ve açık bir dil kullanılması yazarın zihninin ele aldığı konular bakımından net ve berrak olduğuna işaret olarak gösterilebilir. Bunun dışında yazar, kendi argümanlarını oldukça net ortaya koymaktadır ve görebildiğimiz kadarıyla Türkiye’de ve belki de mantık tarihinde ilk kez- *Tasavvurlar Mantiğı ile Kavramlar Mantiğı* ayrı birer mantık olarak sunulmaktadır. Özel, çalışmalarına geleneksel ve sembolik mantık üzerinde devam etmekte olup onun bu iki mantık türünü bir arada işleme ve sentezleme ortaya güzel çalışmalar çıkarmıştır ve çıkaracaktır diye temenni ediyoruz. Nitekim doktora tezinde bunu yapmıştır ve bunda da başarılı olduğunu düşünüyoruz. Son olarak eser okurun ilgisini çekecek, okuyan kişi ikinci cildini sabırsızlıkla bekleyecektir diyebiliriz.